Eduskunnan hallintovaliokunnalle
hav@eduskunta.fi

Eduskunnan hallintovaliokunnan kirjallinen lausuntopyyntö

HE 122/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy (jatkossa Hyvil) kiittää eduskunnan hallintovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laeiksi valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain muuttamisesta ja julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 10 a §:n 3 momentin kumoamisesta.

Hyvil pitää tärkeänä valtionhallinnon eri toimintojen ja virastojen yhteisten toimitilojen, asiointipisteiden sekä asiakaspalvelun kehittämistä siten, että kansalaisten asiointi ja palvelujen saavutettavuus, laatu ja kattavuus turvataan kaikkialla Suomessa. Hyvil kannattaakin valtaosin nyt ehdotettuja muutoksia.

Hyvil on kuitenkin erittäin huolissaan siitä, miten hyvinvointialueiden vaikutusmahdollisuuksien valtakunnan tason julkisen hallinnon yhteistyön kehittämisessä nyt ehdotettujen muutosten myötä käy. Hyvinvointialueet ovat julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (jatkossa yhteispalvelulaki) 2 §:ssä määritelty yhdeksi yhteispalvelulain soveltamisalaan kuuluvaksi toimijaksi, mutta tässä lakiesityksessä hyvinvointialueiden suorat vaikutusmahdollisuudet valtakunnan tason julkista hallintoa ohjaavissa, kehittävissä ja päättävissä rakenteissa näyttävät katoavan kokonaan. **Hyvil katsoo, että hyvinvointialueet ovat niin merkittävä uusi itsehallinnollinen toimija, että näin ei missään nimessä pitäisi käydä.**

Valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittamisen perusteista annetun lain (jatkossa palvelulaki) 4 §:ssä säädetään valtion palveluiden saatavuuden ja toimintojen sijoittumisen yhteistyöryhmästä. Pykälän mukaan yhteistyöryhmässä tulee olla edustettuina ministeriöt sekä Kansaneläkelaitos ja Suomen Kuntaliitto. Hyvinvointialueiden edustusta ei ole säännöksessä huomioitu. Kyseiseen säännökseen ei nyt ehdoteta muutosta.

CC BY ND

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
www.hyvil.fi
etunimi.sukunimi@hyvil.fi
Y-tunnus: 3324881-1

Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
www.hyvil.fi
fornamn.efternamn@hyvil.fi
FO-nummer: 3324881-1

Sen sijaan lakiesityksessä ehdotetaan yhteispalvelulain 10 a §:n 3 momentin kumoamista. Tämän säännöksen perusteella on asetettu yhteispalvelun neuvottelukunta, jossa on mukana hyvinvointialueiden edustus. Palvelulakiin tulisi uusi 3 a §, jossa säädettäisiin valtion yhteisen asiakaspalvelutoiminnan ohjausryhmästä. Ohjausryhmän jäseninä olisivat palvelulain mukaan yhteiseen asiakaspalveluun velvoitetut valtion toimijat. Muiden viranomaisten vaikutusmahdollisuudet turvattaisiin jatkossa ainoastaan Digi- ja väestöviraston tehtäväksi säädettävän ohjausryhmään kuulumattomien julkisen hallinnon viranomaisten ja keskeisten muiden sidosryhmien kuulemisvelvollisuudella (uusi 3 b §:n 3 momentti).

Käytännössä siis nyt ehdotetulla 10.3 §:n kumoamisella poistetaan hyvinvointialueiden ainoa suora vaikuttamismahdollisuus ja lakiin perustuva mukanaolo valtakunnan tason julkisen hallinnon yhteistyön kehittämisessä. **Hyvilin näkemyksen mukaan säännöllinen kuuleminen ei korvaa sitä, että hyvinvointialueilla ei ole suoraa edustusta varsinaisissa suunnittelevissa, päättävissä ja ohjaavissa valtakunnan tason rakenteissa.** On sinänsä perusteltua, että ne toimijat, joilla ei ole velvoitetta osallistua yhteiseen asiakaspalveluun, eivät ole esimerkiksi ohjausryhmän varsinaisia jäseniä, mutta on kestämätöntä, ettei hyvinvointialueita tunnisteta vähintään yhtä merkittävinä toimijoina kuin esimerkiksi kuntia. Kun kaikki julkiset toimijat kamppailevat mm. samojen palveluverkko-ongelmien ja palvelujen saavutettavuuden kanssa ja koska hallinnolliset rakenteet ovat voimakkaasti uudistuneet, yhteistyötä tulisi tehdä entistä enemmän yli hallintorajojen myös valtakunnan tasolla. Vain näin pystymme hyödyntämään julkisessa hallinnossa kaikki synergiahyödyt ja samalla turvaamaan kansalaisille mahdollisimman tarkoituksenmukaisen saavutettavan palvelurakenteen.

Edellä olevaan perustuen Hyvil ehdottaa, että lakiesitystä muutetaan siten, että palvelulain 4 §:ään lisätään hyvinvointialueiden edustus valtakunnallisessa yhteistyöryhmässä ja toteaa, että kyseinen muutos olisi tosiasiassa ollut asianmukaista tehdä jo aiemmin hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Toissijaisesti Hyvil toivoo, että keskeisten paikallisten ja alueellisten toimijoiden edustus esimerkiksi asiantuntijajäsenyyksien muodossa lisättäisiin myös palvelulain 3 a §:n mukaiseen ohjausryhmään. On hyvin eri asia olla lähtökohtaisesti mukana yhteisissä keskusteluissa ja tuoda keskusteluun mukaan oman toimialan mukainen asiantuntijuus kuin olla kuulemismenettelyn kohteena.

HYVIL

Ellen Vogt
erityisasiantuntija

Sami Uotinen
johtava juristi

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
www.hyvil.fi
etunimi.sukunimi@hyvil.fi
Y-tunnus: 3324881-1

Välfärdsområdesbolaget Hyvil Ab
www.hyvil.fi
fornamn.efternamn@hyvil.fi
FO-nummer: 3324881-1